

N:o 63.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1869, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående beviljande af ytterligare medel till undsättning för de i följd af 1868 års missväxt nödlidande delar af riket.

(R. A.)

Sedan Kongl. Maj:t, i anseende till den missväxt, som under år 1868 inträffat i de tre Smäländska länen och andra delar af riket, uti nådig Proposition af den 22 nästlidne Januari föreslagit Riksdagen att, till lindrande af den härigenom uppkomna nöd, bevilja en summa, hvilken Kongl. Maj:t då af anförda skäl ansåg kunna inskränkas till 340,000 R:dr, har Kongl. Maj:t uti en den 9 innevarande månad aflåten och till Stats-Utskottet remitterad proposition tillkännagifvit, att från de af missväxten hemsökta länen sådana underrättelser om ställningen derstädes inlupit, att Kongl. Maj:t på grund deraf funne sig nödsakad att hos Riksdagen göra nådig framställning om beviljande af ytterligare medel för samma ändamål. De 340,000 R:dr, som enligt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 nästlidna Februari blifvit, i anledning af Kongl. Maj:ts förstberörda nådiga Proposition beviljade hade redan den 26 i samma månad blifvit emellan de nödlidande länen fördelade tillika med en summa af 133,600 R:dr, som Kongl. Maj:t efter inhemtande af upplysningar om beloppet af de medel, hvilka kunde påräknas att under året inflyta i afbetalning å äldre, från undsättningsfonden utlemnade lån, ansett sig, så vidt tillgång dertill icke lemnades af en i Räntekammaren inestående ringa behållning af undsättningsmedel, kunna anbefalla Statskontoret att af under hand egande tillgångar förskjuta emot ersättning af inflytande dylika medel. Tillsammans hade således till undsättning för de

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 4 Saml. 1 Afd. 33 Häft.

i följd af ifrågavarande missväxt nödlidande orterna redan anvisats icke mindre än 473,600 R:dr eller, med tillägg af de härtill i viss mån jemväl hänförliga 33,000 R:dr, som Riksdagen på Kongl. Maj:ts förslag beviljat till vägomläggningsarbeten i de tre Småländska länen, 506,600 R:dr. Af dessa till vägomläggningsarbeten anvisade 33,000 R:dr belöpte sig 11,000 R:dr på Kalmar län, 15,000 R:dr på Jönköpings län och 7,000 R:dr på Kronobergs län. Fördelningen af öfriga 473,600 R:dr hade skett sålunda, att 139,000 R:dr deraf tilldelats Kalmar län, 104,500 R:dr Kronobergs län, 96,500 R:dr Jönköpings län, 60,000 R:dr Elfsborgs län, 40,000 R:dr Blekinge län, 25,000 R:dr Hallands län, 6,000 R:dr tre socknar i Wermland och 2,600 R:dr tre socknar på Gotland; och hade af dessa 473,600 R:dr 330,000 R:dr meddelats såsom lån emot menigheters gemensamma ansvarighet, 83,600 R:dr lemnats såsom gåfvoanslag samt tillsammans 60,000 R:dr anvisats till allmänna arbeten, 14,000 R:dr såsom lån och 46,000 R:dr utan återbetalningsskyldighet.

Redan då denna fördelning uppgjordes hade dock till Kongl. Maj:t från de nödlidande länen inkommit åtskilliga nya framställningar om understöd, å hvilka Kongl. Maj:t ansåg sig vid fördelningen böra fästa allt det afseende, som tillgångarne möjligen kunde medgifva. Sedermera hade Kongl. Maj:t från Sin Befallningshafvande i Kalmar län fått emottaga en skrifvelse af den 27 nästlidna Mars, hvars innehåll vore af så ömmande beskaffenhet, att Kongl. Maj:t funnit sig böra genom den nådiga Propositionen deraf lemna Riksdagen del."

På grund af de i berörda underdåniga skrifvelse anförda sorgliga förhållanden och med synnerligt afseende å den stora fara, som hotade flera trakter i Kalmar län, om allmogen derstädes lemnades i sin nuvarande saknad af medel för inköp af säd och potates till vår-utsäde, hvarigenom det nu rådande eländet skulle komma att delvis fortfara inpå ett följande år, ansåge sig Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra anhålla, att, utöfver hvad som redan bekommit, ett ytterligare anslag af minst 150,000 R:dr måtte beredas för att såsom undsättningslån på förut stadgade vilkor fördelas emellan de kommuner i länet, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i samråd med länets nödhjelpskomité, funne vara deraf mest i behof; tilläggande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att detta belopp vore tilltaget så lågt som möjligt och att grundade anledningar funnos att förutse de beklagligaste följder, om detsamma icke kunde utan ytterligare nedsättning snart blifva för ändamålet anvisadt. Med afseende å de högst behjertansvärda förhållanden inom Kalmar län, som genom denna underdåniga framställning kommit till Kongl. Maj:ts kännedom, och då, enligt hvad försports, äfven åtskilliga andra af 1868 års missväxt hemsökta orter befunno sig i oafvisligt behof af ytterligare hjälp för att kunna anskaffa erforderligt vår-utsäde, har Kongl. Maj:t, som i anseende till såningstidens närhet ansåge sig icke kunna afvakta de under-

dåniga framställningar om understöd, som jemväl från sistnämnda orter lära vara att infövänta, i nåder föreslagit:

att Riksdagen ville till Kongl. Maj:ts disposition, för undsättande af de genom 1868 års missväxt nödlidande länen, utöfver redan beviljade 340,000 R:dr, å Riksgälds-kontoret anvisa ytterligare ett belopp af 500,000 Riksdaler att under innevarande år, uppå skeende requisition, till Statskontoret utbetalas;

att detta belopp må af Kongl. Maj:t användas till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalningsterminer och mot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet, eller annan af Kongl. Maj:t godkänd säkerhet;

att de medel, som i afbetalningar å lån, utgifna från ifrågavarande anslag, inflyta, må, med tillämpning af hvad Riksdagen i afseende på förut beviljade 340,000 R:dr stadgat, utan sammanblandning med andra inflytande undsättningsmedel, särskildt bokföras och redovisas; samt

att hvad sålunda inflyter må från Statskontoret till Riksgälds-kontoret öfverlemnas.

Och har Kongl. Maj:t slutligen fästat Riksdagens synnerliga uppmärksamhet på önskligheten af att denna nådiga Proposition så snart som möjligt må till pröfning och afgörande förekomma.

I sammanhang härmed har Utskottet tagit under öfvervägande ett af Herr *A. Faxe* inom Första Kammaren uti motion N:o 55 väckt förslag, att af de medel, Kongl. Maj:t äskat till understöd för de af missväxter hemsökta orterna, minst en tiondedel, efter Kongl. Maj:ts bestämmande, måtte få såsom anslag utan återbetalningsskyldighet tilldelas sådana innehafvare af mindre jordlotter, som icke förmå att ställa säkerhet för medlens återbetalning; dock med vilkor att hvad sålunda erhålles, skulle under vederbörande kommunalstyrelsers tillsyn uteslutande användas till jordens besående med vårsäd eller jordfrukter samt att användandet skulle af nämnda styrelser inför Konungens Befallningshafvande redovisas.

Ehuru det varit önskligt att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kalmar län i tillräckligt god tid förskaffat sig sådan kännedom om verkliga behovet inom de af missväxt hemsökta orterna, att vederbörande landsting kunnat lemna sitt biträde till nödens lindrande, anser sig dock Utskottet, med afseende på de uti Kongl. Maj:ts nådiga Proposition meddelade uppgifter om det oafvisliga behovet att för den nödställda jordbrukande befolkningen anskaffa nödigt utsäde, icke kunna undgå att understödja Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning. På sätt uti den nådiga Propositionen finnes antydt äro alla till undsättningar anvisade medel disponerade. Men, enligt hvad Utskottet erfarit, bör utaf de inom länen utestående undsättningslån ett sammanräknadt belopp af 605,607 R:dr under år 1870 till nämnda

fond återbetalas. Om nu Riksdagen medgäfvé, att det uti den nådiga Propositionen äskade beloppet, 500,000 R:dr, finge af Riksgälds-kontoret förskjutas under vilkor, att undsättningsmedlen i den mån de till Statskontoret inflyta, användas till godtgörande af ett sådant förskott, kunde tilläfsventyrs hela summan vara under nästkommande år till Riksgälds-kontoret återbetald. Under sådan förutsättning får Utskottet, som anser sig icke kunna till Herr Faxes framställning tillstyrka bifall, hemställa,

att Riksdagen, med afslag å Herr Faxes ofvanberörda motion, måtte, på sätt Kongl. Maj:t äskat, till Kongl. Maj:ts disposition, för undsättande af de genom 1868 års missväxt nödlidande länen, utöfver de redan beviljade 340,000 R:dr, å Riksgälds-kontoret anvisa ytterligare ett belopp af Femhundra tusen Riksdaler att under innevarande år, uppå skeende requisition, till Statskontoret utbetalas, för att af Kongl. Maj:t användas till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalningsterminer och mot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet, eller annan af Kongl. Maj:t godkänd säkerhet; under vilkor, att, i den mån fordringar för förut meddelade undsättningslån inflyta, dessa användas till godtgörande af hvad Kongl. Maj:t utaf berörda 500,000 R:dr under innevarande år kan komma att disponera samt att deremot inflytande afbetalningar å lån, utgifna från ifrågavarande anslag, i stället må ingå till undsättningsfonden.

Stockholm den 13 April 1869.

Arvid Frison Posse.